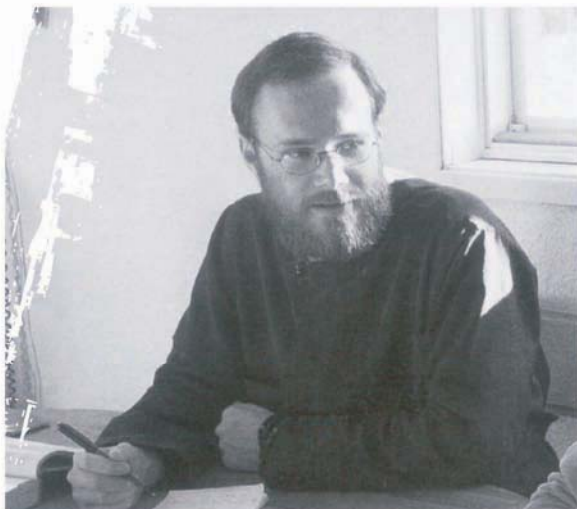

ΗΑΝΑΡΡΥΙΟ

МАКЕДОНИЈА

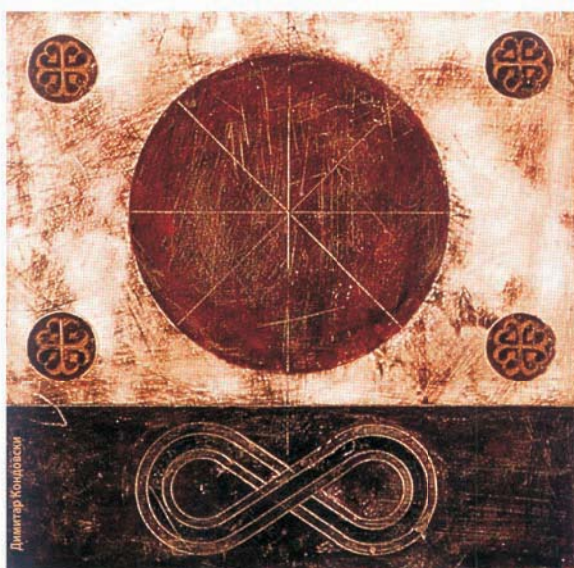
Апостолската визија за соборност

чтец Paul Sidebottom

дипломиран историчар,
Kent State University
магистер по теологија,
St. Tikhon Orthodox Theological Seminary,
South Canaan Pennsylvania
помошник декан и асистент по црковна
историја и духовност,
St. Herman Orthodox Theological Seminary,
Kodiak Alaska

Видението на светиот апостол Павле

Шеснаесеттата глава од Делата на светите апостоли ја опишува мисијата на св. Павле во Македонија. Лидија, првиот тамошен човек кого светиот апостол Павле беше го обратил во верата, настојчиво го молеше, „влезете и живејте во мојата куќа“ „И таа нè принуди“, се вели во Делата (16, 15). Христијаните во Македонија се запаметени по нивниот топол прием и гостољубивост. Самата основа за мисијата во Македонија е видение на покана. „Преку ноќта имаше Павле видение: стоеше пред него еден човек, Македонец, кој го молеше и му велеше: „премини во Македонија и помогни ни!“ (16, 9).

Одејќи донекаде по стапките на мојот заштитник, и јас преминав во Македонија. Мојата појдовна точка не беше Троја туку друг мисионерски центар: Кодиак, Алјаска. И јас дојдов по покана. Мојата посета во Македонија траеше дванаесттина дена; при што ги пропатував скоро сите краишта во земјата. По престојот во фамилија во Скопје и средбите со архиереи, монаси, свештеници, со професори и студенти богослови, и јас ќе го помнам нивниот топол прием и гостољубивост.

Историја

Историјата на Црквата во Македонија со почеток во новозаветните времиња се развива сè до VII век кога Столицата е воздигната во ранг на независна автокефална Архиепископија; Кателијан е првиот Скопски Архиепископ. Во X век со подемот на бугарското царство седиштето на автокефалијата е преместено во Охрид. Бугарите основаат Патријаршија во Охрид, но веднаш по падот на бугарското царство Столицата повторно станува Архиепископија. Охрид има угледно наследство од светите Климент и Наум Охридски. Но, во 1767 година Столицата е укината со исламското завојување. Султанот издава наредба таа да биде присоединета кон Цариградската Патријаршија; Вселенскиот патријарх, верски и политички, управува со повеќето христијани под власта на неверниците. Забраната за функционирање на Архиепископијата трае сè до востанието против власта на неверниците во XX век.

Македонците под комунистичка Југославија на Маршал Тито сеуште се под администрација на Црквата во Србија, според договореното со Вселенската Патријаршија од 1919 година. По Втората светска војна, 1944-45 година, со Црковно-народен Собор се возобновува Македонската Православна Црква како продолжување на Охридската Архиепископија. Српскиот Сабор дава согласност за возобновување на Охридската Архиепископија и за нејзина автономија во 1959 година. Продолжувајќи со возобновувањето на историската Столица, Црковно-народниот Собор и македонскиот Синод ја прогласуваат истата за автокефална во 1967 година. Ова е второто столетие од укинувањето на Столицата под муслиманите. За жал, Српската Патријаршија го отфрла овој чекор на самостојност. Уште од крајот на комунистичка Југославија и самостојноста на Република Македонија, Српската Православна Црква е во конфликт со Македонската Православна Црква.

Сегашна состојба

Верните во Македонија, како и непознатиот основач на нивната Црква од видението во Делата апостолски 16, се обратија за помош до нивните сестрински Цркви ширум светот. Неодамна затворањето на српскиот егзарх резултираше со јавна осуда на таканаречената Бивша Југословенска Република Македонија од страна на Православната Црква во Америка (ОСА) и на Постојаната Конференција на Канонските Православни Епископи во Америка (SCOBA). Интересно, Соединетите Држави беа први кои ја признаа Македонија како легитимен сопственик на називот Република Македонија. Ова беше првиот чин во надворешната политика на претседателот Буш по неговиот преизбор. Името на нацијата е оспорувано од страна на Србија и Грција, во теснец помеѓу поистоветувањето на земјата со нејзиното минато како дел од Југославија и присвојувањето на Грција на минатото на Александар Велики.

Секако затворањето свештеник со висок чин има лош одек, но постапката следеше бидејќи светот и православните Цркви во светот не реагираа на растечката криза во Црквата во Македонија. Претходно, архиепископот Јован (Вранишковски) ја возглавуваше епархијата во Велес како архиереј на Синодот на Македонската Црква (МПЦ). Архиепископот Јован се отцепи од Синодот на македонските архиереи, приклучувајќи се кон српскиот Сабор во 2002 година. По неговиот премин, српската Црква создаде паралелна јурисдикција во Македонија, воздигнувајќи го Јован во чин на Архиепископ. Српската Црква на оваа паралелна јурисдикција ѝ даде автономија, што е спротивно на претходните договори со македонската Црква, која сега се третира како расколничка. Згора на тоа, српската Црква одби посредништво од страна на Вселенската и на Московската Патријаршија. Пред да биде притворен, архиепископот Јован беше предупреден со апсење заради бесправно влегување на имот на македонската Црква; Неговото Високопреосвештенство направи обид да изврши обред во храм кој не е под негова јурисдикција. Неговото сегашно затворање следеше откако тој беше осуден за присвојување на парична донација.

Она што Архиепископот го остава во Македонија се двајца други членови на паралелниот Синод, од кои едниот е хиротонисан на 26-годишна возраст. Свкупната егзархија брои околу педесетмина луѓе. Групата нема здружен имот. Нема поддршка од постојните архиереи во Македонија, ниту од Владата на Македонија, дури ниту од македонските верници кои се три милиони на број.

За жал, ова етнички мотивирано соперништво смрзна многу срца во земјата, којашто се опоравува од распаѓањето на Југославија. Црквата во Македонија е деградирана во критичен момент; возобновувањето на монаштвото тукушто заживува. Неодамнешните настани се една трагична пројава, особено бидејќи бројноста на муслиманите во регионот се зголемува. Навистина, додека луѓето во српскиот Сабор така жестоко се борат околу Македонија, нивното сопствено Косово го загубија.

Кризата што е на повидок во Црквата во Македонија тешко ги притиска повеќето мои домаќини. Иако сигурни во својата вера, и архиереите и студентите копнеат по решение, по одговор на нивниот повик и покана да се обнови духот на соборност во регионот. Филипјаните самиот св. Павле ги повика на стекнување едномислие во Христа преку смирение, отфрлање на секаква завист, соперништво, себичност и суета. Апостолот го одреди нивото на прочуената гостољубивост и братство на Црквата во Македонија. „Не грижете се секој само за себе, туку и за другите!“ (Фил. 2, 4). Учењето на светиот апостол Павле за заемност, еднаквост и вистинска соборност е еден аспект од апостолскиот карактер на Црквата. Но, предуслов за четвртото класично обележје на Црквата од Никејскиот симбол на верата е првото: едност-единство.

Кога го запознав Митрополитот Струмички Наум, Неговото Високопреосвештенство со жалење го призна постоењето на јурисдиктичките поделби и во Македонија и во Америка. Владиката рече дека е тоа етнофилетизам (љубов кон етничкото над и наспроти љубовта и единството на Верата), балканска болест пренесена во Америка со трансфузија. Одново, на Балканот брат против братот подбуцнат. И наместо да се повикаат отуѓените страни на посредништво или сеправославен Синод, сестринските Цркви застапаа на или против една од страните, или рамнодушно и неуго премижаа на ситуацијата. Заборавени ли се зборовите на светиот Павле? Во Христа нема пристрасност. „А нашето заедничко живеалиште е на небесата, од каде што Го очекуваме и Спасителот“ (Фил. 3, 20). Каде е христијанскиот комонвелт, заедницата на Црквата? Во нашата племенска поделба го заборавивме ли нашиот идентитет на христијански род или, пак, повторно потпаѓање под иноверно ропство ќе биде неопходниот потсетник?

Овде во Америка иако постои некој вид автокефална Црква, над дваесет различни јурисдикции го замрачуваат сведоштвото на светото Православие. Човек би очекувал ситуацијата во Македонија многу да ги засегне прво-архиереите во Америка. Балканската болест на етнофилетизам којашто мутирала резултирајќи со мулти-јурисдикционализам сега им се пренесува назад на нашите балкански браќа. Матичните Цркви на постоечките многубројни и паралелни јурисдикции тврдат дека е Америка премногу млада и недоволно зрела за независност. Секако, Америка го нема угледот на Охридската Столица. Но, имајќи околу триесеттина папочни врвки преку Атлантикот, образува многуглаво хаотично ПРИМАТско чудовиште. Силите се премногу ограничени за да се дуплира етноцентрична организација. Уште повеќе, јурисдиктичката поделба, како што повтори Митрополитот Наум, е ерес, изопаченост на природата на Црквата, поскандалозна од прашањата за автономија и автокефалија, коишто се процедурално прашање во канонското право.

Како може универзалната Црква да биде самозадоволна со овој суштински расцеп во Телото Христово? Малкумина овде или во странство имаат храброст гласно да проговорат во полза на единството, запаѓајќи во бескрајни расправи околу зборови, како што е дијаспората, или отфрлајќи го прашањето како воопшто да не постои. Уште, пак, помалкумина, ако и воопшто некој, преземаат чекори да се зафатат со ова добро дело, надсидувајќи го Православието. Мирјаните очекуваат Епископите да сторат нешто, а Епископите велат дека решението е кај мирјаните. И остануваме со празни раце чекајќи едни на други. Ниту десет години по средбата на Епископите во Ligonier визијата за единство во Америка не заживува. SCOVA ја плати својата пасивност и претпазливост со сопствениот интегритет; телото одвај функционира во својата конвенционалност. Сонот на покојниот архиепископ Јаков¹ останува неостварен, а неговиот покој непотполн. И од нашата несигурна состојба овде, ние се дрзнуваме јавно да осудиме сестринска Црква.

¹ заб. на прев. Поглавар на Грчката Православна Архиепископија во Америка, основач на SCOVA

Заклучок

На почетокот и на крајот од моето патување, јас лично ја почувствував реалноста на ваквата етничка поделба и нејзината сериозност. Влегувајќи и напуштајќи ја Република Македонија бев детално испрашуван. Пред да влезам грчките граничари рекоа дека нема причина да го посетам Скопје, зашто таму доминираат муслимани. При враќањето во Грција, пак, една гневна граничарка скоро ме приведе затоа што патував со православна христијанска литература печатена на македонски јазик. Поделбата е реалност. Гордоста и горчината полека се слеале во секојдневието. Ереста, од напади, екскомуникации и жигосувања на епископите кои меѓусебно не се познаваат, отиде до таму нивните луѓе меѓусебно да се навредуваат и апсат. Да не би Црквата никогаш да се користи како преносник на ваква омраза. Етнофилетизмот е братоубиство. Ереста погоди во срцата на клириците и мирјаните. Повторно, апостолската визија за соборност предадена од светиот Павле на Црквата во Филипи мора да заживее. Како може Православието да му сведочи на светот кога светското Православие самото себеси се искасапува? Враќањето кон молитвата на светиот Павле за едномислие е неопходност: „Живејте само достоинство за Христовото Евангелие, та, ако дојдам и ве видам, или отсутствувам, да чујам за вас дека стоите во еден дух, борејќи се еднодушно за евангелската вера“ (Фил. 1, 27). И во Македонија и во Америка, ние не сме достоинствени за овие зборови, но нека нашиот подвиг биде помогнат од Божјата благодат за да станеме достоинствени.

превод од англиски:

сестрите од манастирот на Пресвета Богородица Елеуса
во Велјуса

